

- адаптивність, передбачаюча адаптацію параметрів системи к змєняючимь условиям внешней среды. Функціонування РТК підтвержено впливом как мезосреды (регион, отрасль), так и макросреды; менющиеся условия функционирования (финансирование, потребности потребителей транспортных услуг, конкуренция, инновации в сфере транспорта и т.д.) требуют от РТК гибкости и изменения внутренней среды для достижения максимальных результатов деятельности;

- надєжность, т.е. способность системы сохранять свой уровень, качества функционирования при установленных условиях за установленный период времени. Функціонування РТК в определенных условиях, не изменяющихся в течение некого периода времени, обуславливает стабильность деятельности объектов (организаций) и, как следствие, стабильность всей системы;

- обособленность РТК от РСЭС определяется отраслевыми параметрами и взаимодействием с потребителями рынка транспортных услуг, от транспортной системы страны - территориальная обособленность.

Таким образом, РТК обладает всеми рассмотренными свойствами системы.

Кроме того, нами были уже проанализированы причины отнесения РТК к структурным элементам ТСЭС. Следовательно, мы можем признать РТК подсистемой ТСЭС.

К.е.н. Бєляева С.С.

Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління
Міністерства, України, громадська організація «КолоОбіг»

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ КОЗАЧАНСЬКОГО ПАРКУ)

Важливою складовою навколишнього середовища, як середовища проживання людей, можна назвати природу, маючи на увазі не тільки її споживчу та функціонально привабливу для суспільства складову, але й екологічно ментальне, навіть планетарне значення. Науковці стверджують, що для людей природа в процесі рекреації - це один із провідних факторів відпочинку і оздоровлення, відновлення її фізичних і нервово-психічних сил [1, С. 9; 2]. У цьому сенсі вирізняють таке поняття як природний комплекс, що представляє собою центральну підсистему функціональної моделі рекреаційного, туристичного підприємства й передбачає взаємозв'язок природного комплексу, технічних систем (матеріальної бази і рекреаційної інфраструктури), обслуговуючого персоналу, туристів та органів управління. При цьому стан природного комплексу вимірюється такими показниками, як площа, місткість, навантаження, і характеризується специфічними властивостями, стійкістю, атрактивністю,

надійність. Природний комплекс, як центральна підсистема функціональної моделі рекреаційного, туристичного природокористування, відповідає своїй сутності за умов, коли функціональна модель природного комплексу дозволяє не тільки систематизувати зв'язки і відносини, що складаються між її підсистемами, а й використовувати їх у практичній діяльності. Прикладом може бути наявність на рекреаційній території відповідного ландшафту, певної функціональної та привабливості для рекреанта зони, об'єкта тощо [3, С. 259].

В Україні законодавчо закріплено право як на загальне, так і на спеціальне використання природних ресурсів. Загальне використання природних ресурсів визначається як гарантоване громадянам України згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» право на використання природних ресурсів для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо) безоплатно, без закріплення цих ресурсів за окремими особами і надання відповідних дозволів, за винятком передбачених законодавством України обмежень. Спеціальне використання природних ресурсів згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» - це право на використання природних ресурсів в порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям, яким надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, - на пільгових умовах. Серед завдань законодавства України про охорону навколишнього природного середовища - регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною [4].

Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні, згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», - це ті природні території та об'єкти, що мають велику екологічну цінність, як унікальні та типові природні комплекси, для збереження сприятливої екологічної обстановки, попередження та стабілізації негативних природних процесів і явищ, які утворюють єдину територіальну систему і включають території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, поєзасисні та інші типи територій та об'єктів, що визначаються законодавством України. До природно-заповідного фонду в Україні належать ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, зокрема державні заповідники, природні національні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки са-